

Študijná príručka: Nitriansky kraj

Kvíz na preverenie vedomostí

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet na základe poskytnutého textu.

1. Opíšte geografickú polohu a vodstvo Nitrianskeho kraja.
2. Aké sú klimatické a poľnohospodárske charakteristiky kraja?
3. Ktoré nerastné suroviny sú pre Nitriansky kraj typické?
4. Vymenujte aspoň tri významné kultúrno-historické pamiatky v meste Nitra.
5. Aký významný priemyselný podnik a moderné stavby sa nachádzajú v Nitre alebo jej blízkom okolí?
6. Aké sú hlavné turistické atrakcie v okolí Topoľčianok a pohoria Tribeč?
7. Čím je charakteristický okres Levice a mesto Štúrovo z hľadiska prírodných zdrojov a turizmu?
8. Opíšte najväčší obranný systém na Slovensku, ktorý sa nachádza v Komárne.
9. Aká je funkcia vodného mlyna v Kolárove a čo sa nachádza v jeho areáli?
10. Ktoré dva mosty spájajú mesto Komárno s Maďarskom a aký je medzi nimi rozdiel?

Kľúč správnych odpovedí

1. **Opíšte geografickú polohu a vodstvo Nitrianskeho kraja.** Nitriansky kraj sa nachádza na juhozápade Slovenska a jeho južnú hranicu tvorí štátna hranica s Maďarskom. Takmer celé územie kraja leží na Podunajskej rovine a Podunajskej pahorkatine. Os kraja tvorí rieka Nitra, ľavostranný prítok Váhu, a riečnu sieť dopĺňajú rieky Hron, Dunaj a Ipeľ.
2. **Aké sú klimatické a poľnohospodárske charakteristiky kraja?** Vďaka svojej južne orientovanej polohe patrí kraj do teplej klimatickej oblasti. Tieto priaznivé podmienky podporujú pestovanie plodín ako jačmeň, chmeľ a kukurica. Poľnohospodárske produkty následne spracúva potravinársky podnik Novofrukt v Nových Zámkoch.
3. **Ktoré nerastné suroviny sú pre Nitriansky kraj typické?** Nitriansky kraj je bohatý najmä na nerudné suroviny, ktoré sa využívajú v stavebníctve. Medzi hlavné patria štrkopiesky, stavebný kameň a hlina na výrobu tehál.
4. **Vymenujte aspoň tri významné kultúrno-historické pamiatky v meste Nitra.** Nitra, ako jedno z najstarších miest Slovenska, má množstvo kultúrno-historických pamiatok. Medzi najvýznamnejšie patria Nitriansky hrad, Bazilika sv. Emeráma, kalvária, ako aj románsky kostol sv. Michala v mestskej časti Dražovce a socha Corgoňa v starom meste.
5. **Aký významný priemyselný podnik a moderné stavby sa nachádzajú v Nitre alebo jej blízkom okolí?** V blízkosti centra Nitry bol vybudovaný rozsiahly priemyselný park, v ktorom sídli napríklad automobilka Jaguar Landrover. K významným stavbám modernej architektúry v meste patrí výstavisko Agrokomplex a budova Divadla Andreja Bagara.
6. **Aké sú hlavné turistické atrakcie v okolí Topoľčianok a pohoria Tribeč?** V tejto oblasti je turisticky známa vodná nádrž Duchonka, zrúcaniny Topoľčianskeho a Oponického hradu, ako aj zrúcanina hradu Gýmeš. Návštevníkov priťahuje aj národný žrebčín v Topoľčiankach, Arborétum v Tesárskych Mlyňanoch a gotický hrad Hrušov.
7. **Čím je charakteristický okres Levice a mesto Štúrovo z hľadiska prírodných zdrojov a turizmu?** Okres Levice je bohatý na minerálne vody, napríklad Santovka a Slatina, ktoré napájajú aj kúpaliská ako Podhájska či Margita Ilona. Mesto Štúrovo, ležiace na Dunaji, je známe termálnym kúpaliskom Vadaš a mostom Márie Valérie, ktorý ho spája s maďarským Ostrihomom.
8. **Opíšte najväčší obranný systém na Slovensku, ktorý sa nachádza v Komárne.** V Komárne, na sútoku riek Váh a Dunaj, sa nachádza protiturecká pevnosť s bastiónmi. Tento komplex je najväčším obranným systémom na Slovensku. Okrem pevnosti môžu turisti v meste navštíviť aj Podunajské múzeum.

9. **Aká je funkcia vodného mlyna v Kolárove a čo sa nachádza v jeho areáli?** Plávajúci vodný mlyn v Kolárove je národná kultúrna technická pamiatka a posledný zachovaný svojho druhu na Slovensku. V jeho areáli sa nachádza skanzen ľudovej kultúry, Múzeum vodného mlynárstva a ponúka možnosti ako kemping, rybolov či požičovňu lodí. K mlynu vedie najdlhší celodrevený zastrešený most v Európe.

10. **Ktoré dva mosty spájajú mesto Komárno s Maďarskom a aký je medzi nimi rozdiel?** Komárno spájajú s maďarským mestom Komárom dva mosty cez Dunaj: starý Alžbetin most, postavený ešte za Rakúsko-Uhorska, a nový Monoštorský most, otvorený v roku 2020. Nový most odľahčuje dopravu na starom a okrem jazdných pruhov obsahuje aj chodník a cyklocestu.

Námety na esej

1. Na základe informácií z textu porovnajte hospodársky a turistický profil okresov Nitra a Komárno. Zamerajte sa na kľúčové odvetvia, infraštruktúru a hlavné atrakcie.
  2. Analyzujte strategický význam rieky Dunaj pre Nitriansky kraj. Zvážte jej úlohu v doprave, medzinárodnom prepojení, turizme a formovaní hranice.
  3. Diskutujte o prepojení histórie a súčasnosti v meste Nitra. Poukážte na príklady, kde sa starobylé pamiatky stretávajú s modernou architektúrou, priemyslom a kultúrnym životom.
  4. Vyhodnoťte rozmanitosť turistickej ponuky v Nitrianskom kraji. Opíšte aspoň päť rôznych typov atrakcií (napr. hrady, prírodné lokality, technické pamiatky, kúpeľníctvo, agroturistika) a zhodnoťte ich potenciál.
  5. Vysvetlite dôležitosť ochrany historického dedičstva v regióne na príkladoch protitureckej pevnosti v Komárne, zrúcaniny hradu Gýmeš a vodného mlyna v Kolárove.
-

Glosár kľúčových pojmov

Pojem	Definícia
Agrokomplex	Známe výstavisko v Nitre.
Arborétum Tesárske Mlyňany	Vedecké pracovisko Slovenskej akadémie vied s viac ako 2 300 druhmi stromov, ktoré je prístupné verejnosti.
Corgoň	Socha v starom meste Nitry, ktorá podopiera dom. Podľa legendy prinesie dotyk jej palca na nohe splnenie želania.
Divadelná Nitra	Medzinárodný divadelný festival, ktorý využíva priestory Divadla Andreja Bagara v Nitre.
Hrad Gýmeš	Zrúcanina hradu z 13. storočia na južnom svahu pohoria Tribeč, kde stavebné práce prebiehali ešte v 18. storočí.

Monoštorský most	Cestný most otvorený v roku 2020, ktorý spája Komárno s maďarským Komárom a obsahuje aj chodník a cyklocestu.
Most Márie Valérie	Most v Štúrove, ktorý vedie ponad Dunaj a spája mesto s maďarským Ostrihomom.
Nádvorie Európy	Turistická atrakcia v Komárne; námestie obkolesené vyše 40 budovami postavenými v architektonických štýloch reprezentujúcich takmer všetky štáty Európy.
Národný žrebčín v Topoľčiankach	Inštitúcia zameraná na chov a šľachtenie koní. Ako jediný žrebčín v Európe chová súčasne 5 plemien koní.
Patince	Obec v okrese Komárno, v ktorej sa nachádza najjužnejší bod Slovenska a termálne kúpaliská s liečivou vodou.
Podunajská rovina/pahorkatina	Geografické celky, na ktorých sa rozprestiera takmer celý Nitriansky kraj.
Protiturecká pevnosť	Najväčší obranný systém na Slovensku, situovaný v Komárne na sútoku Váhu a Dunaja.
Rotunda sv. Juraja	Kostol v Nitrianskej Blatnici, považovaný za najstarší stojaci kostol na Slovensku (pochádza z 9. storočia).
Vadaš	Názov známeho termálneho kúpaliska s bazénmi a toboganmi v meste Štúrovo.
Vodný mlyn v Kolárove	Unikátna národná kultúrna technická pamiatka; plávajúci vodný mlyn postavený na lodiach na mŕtvom ramene Malého Dunaja.

Zobor

Vrch v pohorí Tribeč týčiaci sa nad Nitrou, obľúbené turistické miesto s náučným chodníkom a vysielacom v tvare pyramídy.